

ACORDUL DE RECUNOAȘTERE A VINOVĂȚIEI. ASPECTE PROCESUALE CE AU REZULTAT DIN PRACTICA JUDICIARĂ PENTRU SITUAȚII CE NU SUNT PREVĂZUTE DE DISPOZIȚIILE LEGALE

Lector univ. dr. Bogdan BUNECI

Abstract

The agreement on admission of guilt is a special procedure introduced in the Code of Criminal Procedure, which entered into force on 1 February 2014. Through this procedure, the legislator sought to ensure the access of litigants to simpler means and procedural forms, and where there are no derogating rules, the rules of ordinary procedure will apply.

The application in practice of this procedure has proved that there are no legal provisions to cover certain situations, such as finding the cases that prevent the initiation and exercise of criminal proceedings according to Article 16 of the Code of Criminal Procedure or in situations where the legal classification given by the prosecutor is wrong and the court is unable to change it.

Keywords: *special procedure, agreement on admission of guilt, legal classification, termination of criminal proceedings, judicial practice.*

Codul de procedură penală actual cuprinde unele proceduri speciale, care, așa cum se arată și în expunerea de motive, au fost introduse în scopul asigurării eficacității actului de justiție, precum și pentru prevederea unor reglementări care să asigure accesul justițiabililor la mijloace și forme procedurale mai simple, avându-se în vedere accelerarea procedurii, pentru asigurarea celerității soluționării cauzelor. Sigur că aceste proceduri speciale arată, în mod concret, stabilirea cauzelor în care se aplică procedura, instituirea unei proceduri speciale unitare și doar a unor elemente derogatorii de la procedura obișnuită, cât și precizarea expresă că, acolo unde nu se derogă, se aplică normele procedurii obișnuite.

În România, legislația procesuală a fost adoptată având la bază două principii de drept, și anume, principiul aflării adevărului pe care îl regăsim în art. 5 C. proc. pen., unde se arată că organele judiciare au obligația de a afla adevărul într-o cauză penală bazându-se pe probe și principiul legalității, pe care îl regăsim în art. 2

C. proc. pen., în care se prevede că întreg procesul penal, indiferent de etapa procesuală, se desfășoară cu respectarea dispozițiilor legale.

Considerăm că aceste principii vin în contradicție cu noțiunea de justiție negociată¹, însă având în vedere realitățile societății, costurile mult mai reduse, obținerea aceluiași rezultat în etapa judecătii, s-a adoptat și în țara noastră instituția *acordului de recunoaștere a vinovăției* pentru eficientizarea sistemului judiciar. Prin această instituție nouă, împrumutată din sistemul anglo-saxon², se prevede posibilitatea ca procurorul care instrumentează o cauză penală să poată încheia, în condițiile legii, cu inculpatul un acord de recunoaștere a vinovăției. Prin încheierea acestui acord se poate negocia atât pedeapsa aplicată inculpatului, cât și modalitatea de executare a acesteia, respectiv felul unei măsuri educative sau chiar o soluție de renunțare la aplicarea pedepsei sau amânarea aplicării pedepsei. Dar trebuie să facem precizarea că, potrivit art. 478 alin. (1) C. proc. pen., această procedură se aplică în cursul urmăririi penale numai după punerea în mișcare a acțiunii penale, ca urmare a recunoașterii vinovăției de către inculpat.

Practic, acest acord este o modalitate de sesizare a instanței de judecată, fără a mai trece prin faza procedurii de cameră preliminară³, care trebuie să conțină date, cum ar fi, identificarea inculpatului, încadrarea juridică a faptei, dar și declarația expresă a acestuia că recunoaște fapta și acceptă încadrarea juridică pentru care a fost pusă în mișcare acțiunea penală.

Articolul 480 alin. (4) C. proc. pen. prevede că inculpatul beneficiază de reducerea cu o treime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege, în cazul pedepsei închisorii și de reducerea cu o pătrime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege, în cazul pedepsei amenzii. Pentru inculpații minori, în cazul măsurilor educative

¹ N. Volonciu și alții, *Codul de procedură penală comentat*, Ediția a 3-a, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 1373.

² Blackledge v. Allison, 431 SUA 63 (1977) - <https://caselaw.findlaw.com/us-supreme-court/431/63.html> (accesat la 13.12.2020) - *Oricare ar fi situația, într-o lume ideală este faptul că pledoaria de vinovăție și târgul adesea concomitent sunt componente importante ale sistemului de justiție penală al acestei țări. Administrate corect, de ele pot beneficia toți cei interesați. Inculpatul evită încarcerarea prelungită și anxietățile și incertitudinile unui proces; el câștigă o dispoziție rapidă a cazului său, șansa de a-și recunoaște vinovăția și un început prompt în realizarea oricărui potențial de reabilitare. Judecătorii și procurorii conservă resurse vitale și rare. Publicul este protejat de riscurile prezentate de cei acuzați de infracțiuni care sunt în libertate pe cauziune în așteptarea finalizării procedurilor penale.*

³ CCR, Decizia nr. 641 din 11 noiembrie 2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 344 alin. (4), art. 345, art. 346 alin. (1) și art. 347 din Codul de procedură penală, publicată în M. Of., Partea I, nr. 887 din 5 decembrie 2014. Astfel, *prin prisma atribuțiilor procesuale încredințate judecătorului de cameră preliminară, în contextul separării funcțiilor judiciare potrivit textului de lege menționat anterior, Curtea trage concluzia că acestuia îi revine funcția de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată și că, în concepția legiuitorului, această nouă instituție procesuală nu aparține nici urmăririi penale, nici judecătii, fiind echivalentă unei noi faze a procesului penal. Procedura camerei preliminare a fost încredințată, potrivit art. 54 din Codul de procedură penală, unui judecător – judecătorul de cameră preliminară –, a cărui activitate se circumscrie aceluiași competențe materiale, personale și teritoriale ale instanței din care face parte, conferindu-i acestei noi faze procesuale un caracter jurisdicțional.*

privative de libertate, limitele perioadelor pe care se dispun aceste măsuri, prevăzute de lege, se reduc cu o treime⁴. Având în vedere că, în prezent, pentru minori se iau măsuri educative privative sau neprivative de libertate, atunci când se ia o măsura educativă privativă de libertate și se aplică procedura acordului de recunoaștere a vinovăției, în condițiile în care avem o infracțiune săvârșită în timpul minoratului și alta comisă după majorat, în aplicarea art. 129 alin. (2) lit. b) C. pen. s-a reținut că sintagma „*cel puțin*” din cuprinsul articolului este neconstituțională⁵ întrucât textul criticat prevede în privința persoanelor majore, care au săvârșit o infracțiune ulterior împlinirii vârstei majoratului și o infracțiune în timpul minorității un regim sancționator al concursului de infracțiuni care poate fi mai sever decât cel reglementat în privința persoanelor majore care au săvârșit infracțiuni după îndeplinirea majoratului.

Cu privire la reducerea limitelor de pedeapsă cu o treime în cazul aplicării art. 480 alin. (4), relevăm că și în practica judiciară⁶, în afara acestei reduceri la soluționarea acordului de recunoaștere, acolo unde a fost cazul inculpații au beneficiat pe lângă reducerea cu o treime a limitelor de pedeapsă și de aplicarea circumstanțelor atenuante prevăzute în art. 75 C. pen.

Apreciem că această procedură, care se regăsește în dispozițiile art. 478-488 C. proc. pen., este lacunară din două puncte de vedere.

Prima chestiune se referă la încadrarea juridică a faptei, care nu poate face obiectul negocierii și cu care instanța de judecată nu este de acord și ce-a de-a doua chestiune se referă la faptul că la momentul la care instanța de judecată a fost investită cu un acord de recunoaștere a vinovăției, nu se poate invoca nici la cerere și nici din oficiu incidența unui caz care împiedică punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale dintre cele prevăzute în art. 16 alin. (1) C. proc. pen.

Referitor la încadrarea juridică dată faptei, aceasta nu poate fi negociată cu procurorul de caz, inculpatul fiind obligat să recunoască în totalitate săvârșirea infracțiunii pentru care s-a pus în mișcare acțiunea penală, aplicându-se principiul legalității, spre deosebire de procedura simplificată ce are loc la primul termen de judecată, parcurgându-se și procedura de cameră preliminară, când inculpatul recunoaște fapta astfel cum a fost analizată în actul de sesizare a instanței, iar schimbarea încadrării poate fi cerută [art. 377 alin. (4) și (5) C. proc. pen.].

Instanța de judecată investită cu un acord de recunoaștere a vinovăției trebuie să desfășoare funcția de judecată, însă nu poate administra probe, ci trebuie să aibă

---

⁴ Așa cum a fost modificat art. 480 alin. (4) C. proc. pen. prin O.U.G. nr. 18/2016, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 389 din 23 mai 2016.

⁵ CCR, Decizia nr. 601/2018, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 1057 din 13 decembrie 2018.

⁶ Tribunalul București, Secția I-a penală, Sentința penală nr. 705 din 03.07.2020, disponibilă la www.rolii.ro, accesat la 14 decembrie 2020; Tribunalul București, Secția I-a penală, Sentința penală nr. 1282/F din 03.11.2020, disponibilă la www.rolii.ro, accesat la 14 decembrie 2020.

în vedere la pronunțarea soluției probele care deja au fost administrate la dosar și care nu au fost contestate de inculpat.

La acest moment procesual nu se poate discuta despre schimbarea încadrării juridice motivat de faptul că aceasta ar însemna încheierea unui nou acord de recunoaștere cu noua încadrare juridică. Deși dispozițiile art. 485 alin. (2) C. proc. pen. care privesc soluțiile instanței nu reglementează posibilitatea ca aceasta să respingă acordul dacă după studierea materialului probator constată că încadrarea juridică dată faptelor este greșită, totuși în practica judiciară s-au întâlnit astfel de situații.

Cu toate acestea, nu putem fi de acord cu acest aspect în condițiile în care respingerea se motivează arătând că acordul încheiat între procuror și inculpat este nelegal. Or, aspectele de nelegalitate considerăm că se raportează la alte chestiuni, cum ar fi: pedeapsa pentru infracțiunea care face obiectul acordului este mai mare de 15 ani, s-a stabilit o pedeapsă în afara limitelor legale, s-a încheiat acordul pentru o infracțiune pentru care nu s-a pus în mișcare acțiunea penală etc.

În cadrul urmăririi penale, acordul de recunoaștere a vinovăției este verificat sub aspectul legalității și temeiniciei de procurorul ierarhic superior [art. 478 alin. (4) C. proc. pen.]. În acest sens, trebuie avut în vedere principiul controlului ierarhic, procurorul ierarhic superior fiind cel care trasează limitele încheierii acordului și ulterior avizează efectele sale.

Pe cale de consecință, procurorul ierarhic superior verifică legalitatea încheierii acordului, respectiv dacă sunt îndeplinite condițiile legale prevăzute de lege. Analizând acordul în mod automat, verifică și încadrarea juridică dată faptei pentru care a fost pusă în mișcare acțiunea penală.

Mai mult decât atât în art. 482 C. proc. pen., având denumirea marginală „Conținutul acordului de recunoaștere a vinovăției” se prevede că acesta trebuie să cuprindă o serie de mențiuni, inclusiv cele de la litera e), și anume aspecte referitoare la încadrarea juridică a faptei.

Opinăm că, într-o astfel de situație, când instanța nu este de acord cu încadrarea juridică, ar trebui să pronunțe o soluție de admitere a acordului, neavând altă posibilitate juridică în condițiile în care încadrarea a fost deja stabilită în faza de urmărire penală. În aceste condiții instanța ar putea, totuși, potrivit art. 484 C. proc. pen., să constate anumite omisiuni, chiar o greșită încadrare juridică și poate dispune acoperirea unor omisiuni și sesizarea conducătorului parchetului care a emis acordul. Rezultă în mod clar că instanța verifică inclusiv dacă încadrarea juridică este corectă, practic este al doilea aviz de legalitate după cel al procurorului ierarhic superior, iar, pe cale de consecință, dacă nu sesizează parchetul cu privire la condițiile de la art. 482 C. proc. pen. *nu va mai putea da o soluție de respingere pe motivul nelegalității întocmirii cu raportare la greșita încadrare juridică.*

În concluzie, ne exprimăm părerea că instanța sesizată cu un acord de recunoaștere a vinovăției nu poate respinge acordul cu motivarea că acesta a fost încheiat nelegal, nefiind de acord cu încadrarea juridică dată faptei pentru care s-a pus în mișcare acțiunea penală.

Mai trebuie precizat că, în aplicarea dispozițiilor art. 480-485 C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție⁷ a stabilit că procurorul nu poate, în faza de urmărire penală, în procedura acordului de recunoaștere a vinovăției, să rețină dispozițiile art. 396 alin. (10) C. proc. pen., cu consecințe directe asupra reducerii limitelor de pedeapsă prevăzute de lege pentru infracțiunea săvârșită.

Referitor la al doilea aspect, și anume faptul că în judecarea unui acord de recunoaștere în fața instanței de judecată nu se poate invoca un caz de împiedicare a punerii în mișcare a acțiunii penale sau de exercitare a acesteia [art. 16 alin. (1) C. proc. pen.], suntem de părere că procedura specială a acordului necesită anumite completări.

Raportându-ne la dispozițiile art. 16 alin. (1) C. proc. pen., arătăm că pot fi invocate aceste cauze în orice etapă procesuală, legiuitorul neimpunând anumite limite. Deși art. 17 C. proc. pen. la alin. (2) prevede în mod clar faptul că în cursul judecății acțiunea penală se stinge, prin rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare, renunțare la aplicarea pedepsei, amânarea aplicării pedepsei, achitare sau încetare a procesului penal, totuși în procedura specială a acordului de recunoaștere a vinovăției unde judecătorul pronunță o hotărâre, legiuitorul nu stipulează în mod clar că poate interveni vreunul din cazurile expres prevăzute la art. 16 alin. (1) C. proc. pen.

Practic dacă inculpatul moare sau intervine prescripția răspunderii penale ori se constată existența unei cauze justificative sau de neimputabilitate sau oricare dintre cazurile de la art. 16 alin. (1) C. pr. pen., acest lucru nu poate fi invocat în fața instanței care judecă acordul de recunoaștere, nici la cerere și nici din oficiu.

Considerăm că este o omisiune a legiuitorului care trebuia să prevadă că și în această procedură specială a acordului se pot invoca astfel de cazuri. Singura soluție în prezent pe care o poate da instanța de judecată în această situație este de a respinge acordul și a lăsa procurorul să constate unul dintre aceste cazuri pentru a emite ordonanță de clasare.

---

⁷ Decizia nr. 25/2014 privind examinarea sesizării formulate de Curtea de Apel Galați - Secția penală și pentru cauze cu minori, prin Încheierea din data de 8 septembrie 2014 pronunțată în dosarul nr. 10.204/233/2014, prin care, în temeiul art. 475 din Codul de procedură penală, se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept referitoare la posibilitatea procurorului, în faza de urmărire penală, în procedura acordului de recunoaștere a vinovăției, de a reține în încadrarea juridică dată faptei inculpatului și dispozițiile art. 396 alin. (10) din Codul de procedură penală, cu consecințe directe asupra reducerii limitelor de pedeapsă prevăzute de lege pentru infracțiunea săvârșită (M. Of., Partea I, nr. 935 din 22/12/2014).

Încă o dată rezultă că deși instanța îndeplinește funcția de judecată, totuși aceasta este restrânsă, neexistând dispoziție legală care să ducă la incidența unui caz de la art. 16 alin. (1) C. pr. pen.

În practica judiciară s-au întâlnit situații când instanța de judecată a constatat existența unui caz prevăzut în art. 16 alin. (1) C. proc. pen., chiar la judecarea unui acord de recunoaștere a vinovăției. În acest sens, prin hotărârea nr. 630/2014 a Judecătoriei Sectorului 1 București⁸ s-a dispus încetarea procesului penal pentru împăcarea părților, acordul de vinovăție rămânând fără obiect. De asemenea, prin hotărârea nr. 95/2019 a Tribunalului Sălaj⁹, instanța a arătat că: „față de împrejurarea că inculpata a decedat în cursul procesului penal, chiar dacă ne aflăm într-o procedură specială, cea a acordului de recunoaștere a învinuirii, apreciem că se impune a fi pus capăt procesului penal pornit împotriva inculpatei, existând un impediment la exercitarea acțiunii penale. Singurul mod în care instanța de judecată poate pune capăt procesului penal în cazul decesului inculpatului este cel prevăzut de art. 396 alin. (6) C. proc. pen. rap. la art. 16 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., respectiv încetarea procesului penal. Deși o astfel de soluție nu este printre cele prevăzute de legiuitor în cazul procedurii speciale a acordului de recunoaștere a vinovăției, instanța constată că de altfel normele legale ce reglementează această procedură specială, nici nu prevăd vreo soluție pentru cazul în care, după sesizarea instanței cu acord de recunoaștere a vinovăției, intervine o cauză de încetare a procesului penal, respectiv vreuna din situațiile prev. de art. 16 alin. 1 lit. f) - j) C.p.p.”.

O altă instanță, prin Hotărâre¹⁰, a constatat că retragerea plângerii constituie unul dintre cazurile care, potrivit art. 16 C. proc. pen. împiedică exercitarea în continuare a acțiunii penale și implicit nu se mai impune a se verifica dacă în cauză erau îndeplinite condițiile legale pentru încheierea unui acord de recunoaștere a vinovăției. De altfel, s-a mai reținut că *dispozițiile art. 485 Cod procedură penală sunt lacunare și nu prevăd o soluție pentru situațiile în care după momentul încheierii acordului de recunoaștere a vinovăției și până la data la care instanța se pronunță asupra acestuia intervin retragerea plângerii, prescripția răspunderii penale sau chiar decesul făptuitorului. Este evident că în astfel de ipoteze nu se poate dispune nici admiterea acordului în baza art. 485 alin.(1) lit. a) Cod procedură penală și pronunțarea soluției cu privire la care s-a ajuns la un acord, dar nici soluția de respingere a acordului și trimiterea dosarului la procuror în vederea continuării urmăririi penale, prevăzută de art. 485 alin.(1) lit. b) Cod procedură penală, nefiind îndeplinite condițiile avute în vedere de legiuitor pentru a putea dispune această din urmă soluție și neimpunându-se continuarea urmăririi penale în cauză. Așa fiind, în cauză în baza art. 396 alin. (1) și alin. (6) C. proc. pen. raportat la art. 16 alin. (1) lit. g) C. proc. pen., instanța a încetat procesul penal față de inculpat.*

⁸ Disponibilă la adresa www.lege5.ro, accesată la data de 14 decembrie 2020.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ Tribunalului Militar Timișoara, sentința nr. 4/2020, disponibilă la www.rolii.ro, accesat la data de 14 decembrie 2020.

Este de discutat dacă în cazul aplicării art. 16 alin. (1) lit. b), teza a II-a (fapta nu a fost săvârșită cu vinovăția prevăzută de lege) și lit. c), nu există probe că o persoană a săvârșit infracțiunea, instanța de judecată în cadrul soluționării unui acord de recunoaștere a vinovăției ar putea dispune admiterea acordului, dar ar constata achitarea în baza articolelor menționate.

Potrivit art. 480 alin. (2) C. proc. pen., acordul de recunoaștere nu poate fi încheiat decât atunci când, din probele administrate, rezultă suficiente date cu privire la existența faptei pentru care s-a pus în mișcare acțiunea penală și cu privire la vinovăția inculpatului, acesta beneficiind de asistența juridică obligatorie.

În situația în care, în pofida atitudinii inculpatului de asumare integrală și necondiționată a învinuirii, chiar și în cazul în care mijloacele de probă nu ar oferi informații satisfăcătoare pentru soluționarea cauzei, cât și cu privire la existența art. 16 alin. (1) lit. c) C. proc. pen.¹¹, considerăm că la acordul de recunoaștere a învinuirii, potrivit acestei proceduri, instanța poate pronunța soluția fie de respingere, fie de admitere, însă nu poate pronunța o hotărâre de achitare întemeiată pe dispozițiile art. 16 alin. (1) lit. a)-d) C. proc. pen.

Există posibilitatea ca, la soluționarea de către instanță a acordului de recunoaștere, inculpatul să declare că-și retrage acest acord. În atare situație, instanța având în vedere dispozițiile art. 482 lit. g) C. proc. pen. poate să admită acordul întrucât retragerea nu constituie temei pentru respingerea acordului de recunoaștere a vinovăției¹².

---

¹¹ Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, Decizia nr. 4/2019 cu privire la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 396 alin. (10) din Codul de procedură penală, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 546 din 3 iulie 2019.

¹² A se vedea, în acest sens, Recursul în interesul legii, Decizia nr. 5/2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 375 din 19 mai 2017.